

УДК 81'367.2'36:81-166.3

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/90-1-27>

Юлія БАЛАЖ,

orcid.org/0009-0008-4544-0524

*аспірантка кафедри загального та германського мовознавства
Карпатського національного університету імені Василя Стефаника
(Івано-Франківськ, Україна) yuliia.balazh.17@pnu.edu.ua*

ПОЗИЦІЙНА ЛОКАЛІЗАЦІЯ МОДЕЛЕЙ РЕЧЕНЬ ІЗ АКУЗАТИВНИМ ВИРАЖЕННЯМ КЛЮЧОВИХ КОМПОНЕНТІВ ПОШИРЮВАЧА

У нашому дослідженні комплексно проаналізовано функційно-семантичні характеристики акузативних ключових компонентів поширювача з урахуванням їхньої позиційної варіативності у структурі речення. Актуальність цієї наукової розвідки зумовлена недостатньою систематизацією позиційних варіантів ключових компонентів поширювача у межах сучасної української синтаксичної теорії, зокрема у світлі функційної граматики, яка розглядає речення як цілісну комунікативно-семантичну систему. З огляду на це, проблема, що лежить в основі пропонованого дослідження, пов'язана з тим, щоб з'ясувати закономірності взаємодії морфологічної маркованості, синтаксичної мобільності та семантичної навантаженості акузативних ключових компонентів поширювача залежно від їхнього позиційного розташування. Основна увага зосереджена на виявленні та описі функційно-семантичних особливостей препозиційних, медіальних і постпозиційних моделей із акузативними ключовими компонентами поширювача. У процесі аналізу встановлено, що препозиція здебільшого виконує функцію об'єктного актуалізатора, формуючи початкову змістову рамку висловлення; медіальна позиція інтегрує об'єкт у загальну ритміко-синтаксичну картину, забезпечуючи рівноправність компонентів; а постпозиція сприяє зміщенню акценту на дію чи процес, залишаючи об'єкт у зоні доповнювальної семантики. Отримані результати пропонованого дослідження узагальнюють позиційні закономірності функціонування акузативних ключових компонентів поширювача та констатують, що зміна їх розташування у структурі речення є системним механізмом смислової організації висловлення, який поєднує морфологічні, синтаксичні та прагматичні параметри. Наше дослідження слушно доповнює синтаксично-граматичну типологію поширювачів, поглиблюючи розуміння їхньої ролі у функційно-семантичній структурі речення.

Ключові слова: акузатив, поширювач, ключовий компонент, позиційна локалізація, синтаксична мобільність, об'єктна зона речення.

Yuliia BALAZH,

orcid.org/0009-0008-4544-0524

*Postgraduate student at the Department of General and German Linguistics
Vasyl Stefanyk Carpathian National University
(Ivano-Frankivsk, Ukraine) yuliia.balazh.17@pnu.edu.ua*

POSITIONAL LOCALIZATION OF SENTENCE MODELS WITH ACCUSATIVE KEY COMPONENTS OF THE EXPANDER

Our article provides a comprehensive analysis of the functional and semantic characteristics of accusative key components of the expander, taking into account their positional variability in the sentence structure. In view of this, the problem underlying the proposed research is conditioned by the insufficient systematization of positional variants of the expander's key components in the framework of contemporary Ukrainian syntactic theory, especially within the paradigm of functional grammar, which conceptualizes the sentence as an integral communicative-semantic system. The research problem is defined as the need to elucidate the regularities governing the interaction between morphological markedness, syntactic mobility, and the semantic load of accusative key components of the expander, depending on their positional placement. The main focus is on identifying and describing the functional and semantic features of prepositional, medial and postpositional models with accusative key components of the expander. The analysis demonstrates that preposition predominantly performs the function of an object actualiser, establishing the initial semantic framework of the utterance; medial position integrates the object into the overall rhythmic-syntactic organization, ensuring the syntactic parity of components; whereas postposition tends to shift the communicative focus toward the action or process, leaving the object within the zone of supplementary semantics. The findings consolidate the positional regularities in the functioning of accusative key components of the expander and substantiate the claim that variation in their placement constitutes a systemic mechanism of semantic structuring of the utterance, one that integrates morphological, syntactic, and pragmatic parameters. The research enriches the syntactic-grammatical typology of expanders and advances the understanding of their role within the functional-semantic organization of the sentence.

Key words: accusative, sentence expander, key component, positional localisation, syntactic mobility, object zone of a sentence.

Постановка проблеми. Акузативний компонент як носій пацієнтивної семантики є одним із ключових структурно-семантичних елементів речення, що забезпечує вираження об'єктних відношень у предикативній ситуації. Так, у межах функційної граматики він розглядається як невід'ємний складник предикатно-актантної організації, реалізація якого відбувається через багатоврівневі синтаксичні засоби та позиційні моделі.

Особливу лінгвістичну значущість становить позиційна варіативність акузативних ключових компонентів поширювача, зокрема препозиційне, медіальне та постпозиційне їх розташування. Принагідно зауважимо, що кожна з цих позицій зумовлює специфічну взаємодію між семантичним наповненням об'єкта та синтаксичною організацією речення, безпосередньо впливаючи на розподіл смислових акцентів і формування комунікативного центру. Привертає увагу той факт, що поширювачі, які ускладнюють синтаксичну площину речення, змінюють співвідношення між предикатом і актантами, актуалізуючи морфологічні, синтаксичні та прагматичні параметри предикативної структури.

Незважаючи на значне зростання наукового інтересу до функційно-позиційних особливостей речення у сучасному мовознавстві, проблема системного опису позиційної локалізації акузативних ключових компонентів у реченнях із поширювачами залишається недостатньо розробленою та до сьогодні зберігає свою актуальність. Відсутність комплексного функційно-граматичного аналізу варіативності їх розташування ускладнює розуміння їх ролі у синтаксичному й комунікативному моделюванні речення. Тому, виходячи із вищезазначеного, актуальність нашої наукової розвідки зумовлена потребою поглиблення теоретичних уявлень про механізми реалізації об'єктної семантики через акузативний ключовий компонент поширювача в позиційно варіативних моделях речень сучасного українського художнього дискурсу.

Аналіз досліджень. У науковій традиції категорія об'єктності та особливості функціонування акузативних компонентів у синтаксичній структурі речення розглядалися з різних аспектів: описувалася їхня семантична природа, морфологічні маркери, типи синтаксичної інтеграції, валентнісні характеристики, прагматична роль у реченні, а також стилістичне навантаження в межах різних функціональних стилів. У модерному дискурсі сформувалася низка підходів до аналізу об'єктних конструкцій, зокрема: формально-граматичний, функційно-семантичний, комунікативний, когні-

тивно-прагматичний тощо, кожен із яких виявляє окремих зріз цієї складної синтаксичної проблематики.

Серед синтаксистів існує думка, що саме локалізація акузативних ключових компонентів поширювача у структурі речення суттєво впливає на його функційно-семантичний потенціал, моделювання інформаційної структури та визначення прагматичного фокусу висловлення. Не дивлячись на численну кількість наукових робіт, присвячених пацієнтивним компонентам, питання позиційної варіативності акузативних ключових компонентів поширювача, передусім у препозиції, медіальній позиції та постпозиції, і досі не отримало достатнього системного висвітлення.

Вивченням акузативних ключових компонентів поширювача, об'єктних конструкцій, їхньої типології, морфологічного маркування та комунікативного потенціалу займалися такі дослідники, як-от: Л. Близнюк (Близнюк, 2020), Г. Вакуленко (Вакуленко, 2012), І. Вихованець (Вихованець, 1971), О. Воробець (Воробець, 2014), А. Загнітко (Загнітко, 2001), Н. Костусяк (Костусяк, 2012), О. Ледней (Ледней, 2003), Т. Масицька (Масицька, 2014), О. Межов (Межов, 2011), М. Мірченко (Мірченко, 2004), Я. Степаненко (Степаненко, 2009), Є. Тимченко (Тимченко, 1928), Л. Умрихіна (Умрихіна, 2023) та ін. Залежно від методологічної бази вони застосовували різні підходи: від трансформаційного та структурно-семантичного до функційно-комунікативного й когнітивного, що зумовило розмаїття концепцій щодо природи, функцій та позиційної організації акузативних ключових компонентів поширювача у реченні.

Проте огляд наукових джерел переконує, що комплексне функційно-семантичне дослідження акузативних ключових компонентів поширювача з урахуванням їх позиційної локалізації – завдання, яке досі залишається відкритим і потребує спеціального системного аналізу.

Мета пропонованого дослідження полягає у комплексному аналізі функційно-семантичних особливостей препозиційних, медіальних і постпозиційних моделей речень із акузативними ключовими компонентами поширювача у сучасному українському художньому дискурсі.

Виклад основного матеріалу. Вивчення акузативних ключових компонентів поширювача має надзвичайне значення для сучасної лінгвістичної теорії. Акузатив як відмінкова форма є центральним маркером об'єктних відношень у структурі предикативної ситуації. Вважаємо, що він виконує чимало функцій, зокрема: окреслює семантичні межі дії, визначає спрямованість предиката

і формує смисловий каркас речення. Принагідно зауважимо, що саме акузативна форма дозволяє зберігати сталість об'єктної семантики навіть у тих випадках, коли позиційна організація речення істотно змінюється.

Особливого значення проблема набуває у світлі сучасних пошуків у мовознавстві, де все частіше науковці звертаються до варіативності моделей речень. Серед вчених існує думка, що саме зміна позиції ключового компонента здатна суттєво трансформувати інтерпретацію речення, а отже, виступає важливим індикатором динаміки синтаксичної системи. Наші спостереження засвідчують, що ця закономірність властива як для нейтральних структур із медіальною локалізацією, так і для препозиційних та постпозиційних моделей, де акузатив набуває додаткових відтінків смислової акцентуації.

Виходячи із наукового доробку Я. Степаненка, поділяємо думку, що «основним значенням акузатива, що постало з його синтаксичних функцій і водночас може бути осмислене як абстраговане від безпосередньої синтаксичної реалізації, слід уважати об'єктне. У цій ролі акузатив позначає предмет, на який прямо, безпосередньо та повною мірою спрямовується дія, або той предмет, що становить безпосередній об'єкт сприймання чи відношення з боку суб'єкта. Інакше кажучи, акузатив виступає формальним виразником прямої залежності між предикатом і пацієнсом, фіксуючи найтісніший зв'язок у межах предикативної ситуації» (Степаненко, 2009: 105).

На нашу думку, така інтерпретація об'єктного значення акузатива видається обґрунтованою, проте її варто доповнити уточненням: значення акузатива не обмежується лише вказівкою на прямий об'єкт дії. Синтаксична практика української мови засвідчує, що акузатив може виконувати ширші функції, виявляючи потенціал модифікатора предикативної ситуації. Зокрема, в позиційних варіантах (препозиції, медіальній позиції та постпозиції) акузатив виявляє здатність не лише маркувати об'єкт, а й задавати ступінь його інформативної ваги, визначати смислову перспективу висловлення. Таким чином, бачимо, що акузатив у сучасній лінгвістиці є важливим засобом комунікативно-семантичного структурування речення.

Привертає увагу той факт, що акузативні ключові компоненти поширювача дозволяють виявити баланс між морфологічною маркованістю та смисловою гнучкістю, тобто незмінюваність граматичної категорії поєднується з можливістю позиційної варіативності, що не руйнує, а навпаки збагачує структуру речення. Завдяки цьому акуза-

тив постає як феномен, що моделює цілісну смислову перспективу висловлення.

Так, О. Воробець слушно підкреслює, що «однією з визначальних характеристик поширювачів у семантичній структурі речення є їхня здатність до різнопланового позиційного розташування у текстовій площині: на початку (ініціальна позиція), у середині (медіальна) та в кінці висловлення (фінальна). Особливого значення набуває ініціальна локалізація, що вирізняється підвищеним функційним навантаженням. У цій позиції поширювачі підсилюють свою ядерну значущість і переходять із периферійної зони до центральної, фактично формуючи смисловий осередок предикативної ситуації» (Воробець, 2014: 200).

Варто наголосити, що позиційна організація акузативних ключових компонентів поширювача уможливорює виявлення латентних ресурсів синтаксичної системи, які визначають семантичну насиченість та комунікативний потенціал висловлення. Принагідно зауважимо, що сама здатність акузативного компонента зберігати семантичну сталість, водночас змінюючи ступінь інформативної ваги залежно від позиції, робить його ключовим чинником функційної граматики.

Вважаємо, що у цьому контексті актуальним є дослідження фундаментальних позиційних моделей: препозиційної, медіальної та постпозиційної.

Виходячи із наших спостережень, препозиція акузативних ключових компонентів поширювача виступає одним із найвиразніших засобів акцентуації. Так, розташування об'єктного компонента перед предикатом зумовлює посилення його ядерної значущості та перетворює з периферійного уточнювального елемента на центральний носій смислу. У цій позиції акузатив не лише позначає предмет дії, а й визначає загальну семантичну перспективу висловлення. І саме завдяки цій позиції об'єкт отримує функцію смислового орієнтира, який передуює предикативному процесу і задає рамку інтерпретації всієї предикативної ситуації.

Проаналізуємо речення *Цю фразу мені неодноразово доводилось чути від незнайомих між собою «братів по нещастю»* (О. Вахній) – модель поширювача у препозиції з акузативним ключовим компонентом [K^1 (Pron₄ + S₄) + Pr].

Ключовий компонент поширювача *фразу* (S₄) позначає предмет сприймання, на який без-

¹ Перелік умовних скорочень: K – ключові слова; S – суб'єкт; Pr – предикат; V – вербатив; Praep – прийменник; S₁-S_x – відмінкові форми субстантивів; Adj₁-Adj_x – відмінкові форми ад'єктивів; Pron₁-Pron_x – відмінкові форми прономінативів; Adv – адвербіатив.

посередньо спрямована дія *доводилось чути*. Як бачимо акузатив тут виступає виразником об'єктного значення, оскільки він окреслює саме той сегмент дійсності, що перебуває у фокусі перцептивної активності суб'єкта *мені*.

Граматичне ядро серед ключових слів поширювача становить субстантив *фразу* (S_4), який у поєднанні з прономінативом *цю* ($Pron_4$) конкретизує і виокремлює об'єкт дії з-поміж інших можливих.

У семантичному вимірі спостерігаємо явище актуалізації об'єкта через препозицію: висунення поширювача в початкову позицію зміщує центр ваги з предиката на об'єкт. Вважаємо, що саме завдяки цьому ключовий компонент набуває статусу первинного смислового орієнтира, що задає рамку інтерпретації всього висловлення. Таким чином, семантична перспектива речення розгортається не від дії, а від об'єкта, що значно підсилює його комунікативну вагу. З іншого боку така структура підкреслює емпатичний ефект, тобто мовець прагне наголосити на значущості самої «фрази», зробити її точкою відліку для подальшої інформації. Акузативний ключовий компонент поширювача у цій позиції виконує роль смислової домінанти, яка передує не лише предикатові, а й усьому подальшому описові.

Отже, препозиція акузативного ключового компонента поширювача виступає дієвим механізмом семантичної актуалізації об'єкта, демонструючи тісний зв'язок між морфологічною маркованістю відмінка, структурною динамікою речення та інтерпретаційними установками комунікативної ситуації.

Аналіз фактичного матеріалу засвідчує, що медіальна позиція акузативного ключового компонента поширювача вважається однією з найбільш типовою для синтаксису сучасної української мови. Вона корелює з нейтральним порядком слів, де об'єкт, виражений акузативом, розташовується безпосередньо після предиката. У функційно-семантичному вимірі таке розташування забезпечує:

- валентну завершеність предиката, оскільки акузатив виступає базовим актантом, який реалізує пацієнтивну семантику;
- когнітивну прозорість предикативної ситуації: дія → об'єкт дії;
- комунікативну рівновагу, коли об'єкт ще не винесений у тематичну сферу (як у препозиції), але й не набуває підсиленої рематичної ваги (як у постпозиції).

Доцільно наголосити, що медіальна позиція акузатива традиційно кваліфікується як «сильна нейтральна зона» для розгортання синтаксичної структури. Вона слугує засобом балансування між

ядром предиката та периферійними модифікаторами, виконуючи роль структурного центру.

Розгляньмо речення *Але ви отримали листа з Інюрколегії* (В. Шкляр) – модель поширювача у медіальній позиції з акузативним ключовим компонентом [$Pr + K(S_4) + Praep + S_6$].

Як бачимо, у цьому реченні акузативний ключовий компонент *листа* (S_4) реалізує медіальну позиційну модель, розташовуючись безпосередньо після предиката *отримали*. Така модель відображає нейтральний порядок слів, властивий українському синтаксису, коли пацієнтивний об'єкт слідує за дієсловним ядром і передує іншому адвербіальному поширювачу.

Граматичне ядро серед ключових слів поширювача становить субстантив *листа* у формі акузатива (S_4). Цей компонент задає об'єктно-пацієнтивний вектор дії предиката *отримати*, тобто конкретизує її результативність: суб'єкт *ви* здійснює дію, спрямовану на об'єкт *листа*.

Хочемо підкреслити, що додатковий адвербіальний поширювач з *Інюрколегії* виконує функцію джерела походження ($Praep + S_6$), локалізуючи акт комунікації у площині інституційної сфери. Таким чином, семантика дії *отримати* постає як каузативно спрямована, тобто адресант → адресат, а пацієнтивний об'єкт *листа* маркує матеріалізований результат цієї дії.

Підсумовуючи, медіальна позиція акузативного ключового компонента поширювача у цьому реченні забезпечує комунікативну збалансованість: дія й одразу ж її об'єкт становлять синтаксично неподільний комплекс, тоді як уточнення джерела подано як другорядний, периферійний параметр.

Не менш важливою є постпозиція акузативного компонента, яка визначається як така синтаксична модель, при якій пацієнтивний об'єкт розташовується після інших периферійних поширювачів або навіть після всієї предикативної групи. Ми простежили, що такий порядок слів зумовлений прагматично-комунікативними потребами:

- підсилення рематичного навантаження об'єкта (об'єкт подається як інформаційний «фокус» у завершальній позиції);
- створення ефекту наростання напруження у висловленні (спершу подається дія, умови чи джерела, а сам об'єкт з'являється наприкінці);
- забезпечення стилістичного виділення ключового компонента.

Виходячи із вищенаведеного, вважаємо, що постпозиція акузативного компонента поширювача дозволяє адресату акумулювати очікування, які розв'язуються у фіналі речення.

Проаналізуємо речення *Ярема ліг на диван і став дивитися на мамину фотографію* (Н. Бічуя) – модель поширювача у постпозиції з акузативним ключовим компонентом [Pr + K (Praep + Adj₁ + S₄)].

Як бачимо, акузативний компонент *фотографію* реалізує синтаксично постпозитивну модель розташування, при якій об'єктний поширювач винесено у завершальну позицію речення, безпосередньо після предикативної частини *став дивитися*. Така позиційна структура надає акузативу виразного рематичного статусу: саме він виступає фінальним смисловим центром повідомлення, концентруючи увагу адресата на об'єкті дії.

Граматичне ядро поширювача становить субстантив *фотографію* (S₄), який у поєднанні з атрибутивом *мамину* (Adj₁) формує об'єктно-предметну структуру з чіткою індивідуальною референцією. Атрибут персоніфікує об'єкт, переводячи його у сферу емоційно значущих реалій. Прийменник *на* (Praep) актуалізує відношення спрямованості дії *дивитися*, створюючи міцний синтаксичний зв'язок між предикативним ядром та поширювачем.

Варто зауважити, що у семантичному плані модель постає як когнітивна фіксація візуального спрямування суб'єкта *Ярема* на значущий об'єкт із виразним емоційно-психологічним забарвленням. Постпозиція у цьому випадку не випадкова: розташування акузативного компонента в кінці речення підкреслює його інформативну вагу, реалізуючи закон актуального членування висловлення, коли нова, найважливіша інформація подається наприкінці.

Необхідно також відзначити, що постпозиція акузативного поширювача створює інтонаційне завершення та психологічну паузу, посилюючи емоційність і виразність усього висловлення.

Таким чином, розглянута модель поширювача у постпозиції з акузативним компонентом у цьому реченні демонструє приклад контекстуально значущої постпозитивної структури, що поєднує синтаксичну виразність, семантичну фокусованість і комунікативне спрямування на завершальний об'єкт предикативної ситуації.

Отже, спостереження нас переконують у тому, що позиційна варіативність акузативного ключового компонента поширювача виявляє його функційно-комунікативний потенціал: у препозиції він задає тематичний орієнтир, у медіальній позиції інтегрується в предикативний перебіг, а в постпозиції фокусує смислове значення речення.

Висновки. Отже, наше дослідження дозволило здійснити цілісну функційно-семантичну

інтерпретацію позиційної локалізації моделей речень із акузативними ключовими компонентами поширювача в сучасному українському художньому дискурсі. Завдяки використанню методології функційної граматики ми виявили системні взаємозв'язки між морфологічною маркованістю акузатива, синтаксичною мобільністю об'єктних компонентів та їхнім семантичним навантаженням у структурі предикативної ситуації. Спостереження над функціонуванням таких конструкцій у сучасному українському художньому дискурсі переконують у тому, що позиційна варіативність акузативних ключових компонентів поширювача є результатом цілеспрямованої комунікативної стратегії мовця та становить один із базових механізмів смислової структури речення.

Встановлено, що препозиційні моделі мають виразну комунікативно-актуалізувальну функцію: вони задають змістову рамку висловлення та підсилюють семантичну вагу об'єкта, передуючи розгортанню предикативної частини. Медіальна локалізація виявляє інтегративний потенціал акузативного ключового компонента поширювача, забезпечуючи його органічне включення у внутрішню ритміко-синтаксичну структуру речення та створюючи ефект рівноправності об'єкта з іншими актантами. Натомість, постпозиційні конструкції, своєю чергою, зосереджують комунікативний акцент на предикаті, залишаючи об'єкт у зоні додаткової, уточнювальної або другорядної інформації, що зумовлює відмінний прагматичний ефект.

Отримані наші результати підтверджують, що позиційне розташування акузативних ключових компонентів поширювача безпосередньо впливає на тематично-рематичний розподіл інформації, надає реченню додаткових інтерпретаційних можливостей і визначає комунікативну перспективу предикативної ситуації. Підсумовуючи, виявлені закономірності розширюють функційно-граматичну типологію поширювачів, поглиблюють теоретичні уявлення про об'єктну зону речення та сприяють подальшому осмисленню взаємодії синтаксичної структури з прагматичною організацією тексту.

Перспективи дослідження вбачаємо у розширенні джерельної бази та залученні матеріалу з різних типів дискурсу, що дозволить простежити універсальні та специфічні закономірності позиційної локалізації акузативних ключових компонентів поширювача у реченні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Близнюк Л. М. Знахідний та орудний відмінки семантичного суб'єкта в односкладних реченнях поетичних текстів. *Проблеми гуманітарних наук. Серія Філологія*. 2020. Вип. 44. С. 9–18.
2. Вакуленко Г. М., Клипа Н. І. Експлікація обов'язкової локативної синтаксеми прийменниково-відмінковою формою знахідного. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Сер. : Філологічні науки*. 2012. Кн. 2. С. 23–25.
3. Вихованець І. Р. Синтаксис знахідного відмінка в сучасній українській літературній мові : монографія. Київ : Наукова думка, 1971. 120 с.
4. Воробець О. Д. Позиційна інтерпретація поширювачів у семантичній структурі речення. *Науковий вісник Чернівецького національного університету. Слов'янська філологія*. 2014. Вип. 732-733. С. 198–202.
5. Загнітко А. П. Теоретична граматики української мови. Синтаксис : монографія. Донецьк: ДонДУ, 2001. 662 с.
6. Костусяк Н. М. Структура міжрівневих категорій сучасної української мови : монографія. Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. 452 с.
7. Ледней О. Ф. Об'єктні синтаксеми в структурі простого речення : автореф. дис. ... канд. філол. наук. Одеса, 2003. 19 с.
8. Масицька Т. Є. Об'єктна семантико-синтаксична залежність у мовотворчості Лесі Українки. *Лінгвостилістичні студії*. 2014. № 1. С. 118–126.
9. Межов О. Г. Об'єктна мінімальна семантико-синтаксична одиниця у формі знахідного відмінка. *Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки*. Луцьк, 2011. Вип. 1. С. 90–95.
10. Мірченко М. В. Структура синтаксичних категорій : монографія. Луцьк, 2004. 392 с.
11. Степаненко Я. М. Семантико-синтаксична структура речень з акузативним об'єктом. *Філологічні науки*. 2009. Вип. 1. С. 105–110.
12. Тимченко Є. К. Акузатив в українській мові: з української складні : монографія. Київ : Вид-во УАН, 1928. 101 с.
13. Умрихіна Л. В. Генітивіно-акузативні конструкції з опативним значенням. *Prospects for the development of science and the environment : Abstracts of XIV International Scientific and Practical Conference, Helsinki, Finland, April 10–12, 2023*. Helsinki, 2023. С. 285–287.
14. Корпус української мови. URL: <http://www.mova.info/corpus.aspx> (дата звернення: 15.08.2025).

REFERENCES

1. Blyzniuk L. M. (2020) Znakhidnyi ta orudnyi vidminky semantychnoho subiekta v odnoskladnykh rechenniakh poetichnykh tekstiv. [The locative and instrumental cases of the semantic subject in simple sentences of poetic texts] *Problemy humanitarnykh nauk. Seriya Filolohiia*. 44. 9–18. [in Ukrainian].
2. Vakulenko H. M., Klypa N. I. (2012) Eksplikatsiia obov'iazkovoї lokatyvnoi syntaksemy pryimennykovo-vidminkovoїu formoiu znakhidnoho. [Explanation of the obligatory locative syntagma by the prepositional-case form of the accusative] *Naukovi zapysky Nizhynskoho derzhavnoho universytetu im. Mykoly Hoholia. Ser.: Filolohichni nauky*. 2. 23–25. [in Ukrainian].
3. Vykhovanets I. R. (1971) Syntaksys znakhidnoho vidminka v suchasniї ukrainiї literaturniї movi : monohrafiia. [The syntax of the accusative case in modern Ukrainian literary language] Kyiv: Naukova dumka. 120. [in Ukrainian].
4. Vorobets O. D. (2014) Pozytiina interpretatsiia poshyruvachiv u semantychniї strukturi rechennia. [Positional interpretation of extenders in the semantic structure of a sentence] *Naukovyi visnyk Chernivetskoho natsionalnoho universytetu. Slovianska filolohiia*. 2014. 732-733. 198–202. [in Ukrainian].
5. Zahnitko A. P. (2001) Teoretychna hramatyka ukrainskoї movy. Syntaksys : monohrafiia. [Theoretical grammar of the Ukrainian language. Syntax] Donetsk: DonNU. 662. [in Ukrainian].
6. Kostusiak N. M. (2012) Struktura mizhrivnevnykh katehoriї suchasnoi ukrainskoї movy : monohrafiia. [The structure of interlevel categories in modern Ukrainian] Luts'k : Volyn. nats. un-t im. Lesi Ukrainky. 452. [in Ukrainian].
7. Lednei O. F. (2003) Obiektni syntaksemy v strukturi prostoho rechennia : avtoref. dys. ... kand. filol. nauk. [Object syntax in the structure of a simple sentence] Odesa. 19. [in Ukrainian].
8. Masytska T. Ye. (2014) Obiektna semantyko-syntaksychna zalezhnist u movotvorchosti Lesi Ukrainky. [Object semantic-syntactic dependence in Lesya Ukrainka's language creation] *Linhvostylistychni studii*. 1. 118–126. [in Ukrainian].
9. Mezhov O. H. (2011) Obiektna minimalna semantyko-syntaksychna odyntsia u formi znakhidnoho vidminka. [The smallest semantic-syntactic unit in the form of the accusative case] *Naukovyi visnyk Volynskoho natsionalnoho universytetu im. Lesi Ukrainky. Luts'k*. 1. 90–95. [in Ukrainian].
10. Mirchenko M. V. (2004) Struktura syntaksychnykh katehoriї : monohrafiia. [The structure of syntactic categories] Luts'k. 392. [in Ukrainian].
11. Stepanenko Ya. M. (2009) Semantyko-syntaksychna struktura rechen z akuzatyvnyim obiekto. [Semantic and syntactic structure of sentences with an accusative object] *Filolohichni nauky*. 1. 105–110. [in Ukrainian].
12. Tymchenko Ye. K. (1928) Akuzatyv v ukrainskii movi: z ukrainskoї skladni : monohrafiia. [The accusative case in Ukrainian: from Ukrainian compound words] Kyiv: Vyd-vo UAN. 101. [in Ukrainian].
13. Umrykhina L. V. (2023) Henityvno-akuzatyvni konstruktzii z optatyvnyim znachenniam. [Genitive-accusative constructions with optative meaning] *Prospects for the development of science and the environment: Abstracts of XIV International Scientific and Practical Conference, Helsinki, Finland, April 10–12, 2023*. Helsinki. 285–287. [in Ukrainian].
14. Korpus tekstiv ukrainskoї movy. URL: <http://www.mova.info/corpus.aspx> (data zvernennia: 15.08.2025). [in Ukrainian].

Дата першого надходження рукопису до видання: 21.08.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 26.09.2025

Дата публікації: 23.10.2025